

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจด้านการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเงินทุนทั้งหลายได้มาจากการปล่อยให้ผู้ยืมของธนาคารโดยมีที่มาจากเงินออมของประชาชน ธุรกิจหลักของธนาคารพาณิชย์ คือ การระดมเงินออมในรูปเงินฝากประเภทต่าง ๆ และการปล่อยสินเชื่อแก่บุคคลหรือธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งการซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ และการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพึงกระทำได้ เช่น การเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงิน การรับอาวัลตั๋วเงิน การรับรองตั๋ว การออกเช็คเดออร์ออฟเครดิต หรือการค้าประกัน หรือธุรกิจทำนองเดียวกันเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจึงเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทและสำคัญมากในระบบการเงินไทยปัจจุบัน

นับแต่ต้นปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542 มียอดประมาณ 2.7 ล้านล้านบาท หรือ ร้อยละ 47.70 ของสินเชื่อรวม (ธนาคารแห่งประเทศไทย : 2544) สาเหตุของปัญหาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลักคือ ปัจจัยภายนอกอันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 การแข่งขันในภาคธุรกิจต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงขึ้น เช่น ในด้านอสังหาริมทรัพย์ สำหรับปัจจัยภายในนั้นเกิดจากการที่ผู้ประกอบการจำนวนมากขยายกิจการโดยการกู้ยืมเงินมาลงทุนในธุรกิจที่ไม่ถนัดและไม่มีความชำนาญ หรือนำเงินมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น กู้เงินระยะสั้นมาใช้ระยะยาว ประกอบกับการขาดกระบวนการติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุให้ลูกหนี้เกิดปัญหาด้านสภาพคล่องซึ่งส่งผลให้เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในเวลาต่อมา ซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่ทางการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา หนี้เสียดังกล่าว

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ออกหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดวิธีการเบื้องต้นที่สถาบันการเงินพึงปฏิบัติในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยสนับสนุน

ให้สถาบันการเงินมีการกำหนดนโยบาย วิธีการ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งสถาบันการเงินได้นำลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2544 มี 523,420 ราย มูลหนี้ทั้งสิ้น 2,570,940 ล้านบาท โดยปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำเร็จ 476,137 ราย มูลหนี้ 2,429,093 ล้านบาท และอยู่ระหว่างการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ 47,283 ราย มูลหนี้ 141,847 ล้านบาท เกือบทั้งหมดของลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างสำเร็จในปี พ.ศ. 2544 เป็นลูกหนี้ในกลุ่มของธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวนรวม 122,277 ราย มูลหนี้ 438,617 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99 ของจำนวนราย และร้อยละ 92 ของจำนวนมูลหนี้ทั้งหมดที่ปรับสำเร็จ(ธนาคารแห่งประเทศไทย :2545)

นอกจากนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจึงได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา โดยถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2541 โดยมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวจัดทำขึ้น โดยอ้างอิงมาจากมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 15 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาสำหรับลูกหนี้และเจ้าหนี้ (SFAS No.15, “Accounting by Debtors and Creditors for Troubled Debt Restructuring”) และฉบับที่ 114 เรื่อง การบัญชีสำหรับเจ้าหนี้เกี่ยวกับการด้อยค่าของหนี้ (SFAS No.114, “Accounting by Creditors for Impairment of Loan”) และได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินที่เริ่มต้นในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป โดยอ้างอิงมาจากมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 15 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาสำหรับลูกหนี้และเจ้าหนี้ (SFAS No.15, “Accounting by Debtors and Creditors for Troubled Debt Restructuring”) ฉบับที่ 114 เรื่อง การบัญชีสำหรับเจ้าหนี้เกี่ยวกับการด้อยค่าของหนี้(SFAS No.114, “Accounting by Creditors for Impairment of Loan”) และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IAS No. 39 Financial Instruments : Recognition and Measurement

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ในงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ โดยศึกษาว่ามีการเปิดเผยข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา และหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร รวมถึงการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ นอกเหนือจากที่มาตรฐานการบัญชีและหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของธนาคารพาณิชย์

นิยามศัพท์

การเปิดเผยข้อมูล หมายถึง การแสดงข้อมูลการเงินและข้อมูลอื่นอย่างชัดเจนเพียงพอที่จะสนองความต้องการขั้นต่ำสุดของผู้ใช้งบการเงิน เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในการพิจารณาเพื่อทำการตัดสินใจ โดยใช้คำศัพท์เชิงอรรถ รายงานของผู้สอบบัญชีหรือวิธีการเปิดเผยข้อมูลโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน หมายถึง กระบวนการเสนอรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณขั้นต่ำตามที่มาตรฐานการบัญชีหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกำหนด โดยการแสดงรูปแบบ การจัดรายการ คำอธิบาย คำศัพท์ที่ใช้ เกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณและรายละเอียดประกอบรายการ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ และสามารถตีความหมายของงบการเงินได้ดียิ่งขึ้น

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย : 2545) หมายถึง การที่เจ้าหนี้นั้นยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินซึ่งตามปกติจะไม่พิจารณายินยอมให้ การยินยอมนั้นอาจเกิดขึ้นจากเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือทางกฎหมาย การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาให้รวมถึงการที่เจ้าหนี้อิတ်ทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ หรือการที่ลูกหนี้โอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

งบการเงิน หมายถึง งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ไทยตามรายชื่อของธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 13 ธนาคาร ประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์เอกชน 10 ธนาคาร และธนาคารพาณิชย์ของรัฐ 3 ธนาคาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะการเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. นำเสนอข้อมูลเพื่อช่วยนักลงทุนในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. นำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ฝากเงินในการเลือกออมเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved